ULKOMINISTERIÖ
Oikeuspalvelu
OIK-20 Kaija Suvanto,
Jasmine Sommardal

LAUSUNTO

HEL7M1416-26

11.09.2018

Eduskunta
Puolustusvaliokunta

Viite
Puolustusvaliokunta 12.09.2018 / HE 72/2018 vp / Asiantuntijapyyntö

Asia
Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta (HE 72/2018 vp)

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt ulkoministeriön asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta (HE 72/2018 vp). Ulkoministeriö on tammikuussa 2018 lausunut luonnoksesta hallituksen esitykseksi, joka sisältyi työryhmän mietintöön *Miehittämätöntä ilmailua ja lennokkitoimintaa koskevan lainsäädännön kehittäminen turvallisuuden näkökulmasta* (Puolustusministeriön julkaisuja 3/2017) (ulkoministeriön lausunto HEL7M1416-4).

Ulkoministeriö toteaa aiemman lausuntonsa mukaisesti, että ehdotetut lainsäädäntömuutokset pyrkivät vastaamaan uudenlaisiin uhkakuviin ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristössä. Hallituksen esityksen linjaukset ovat ulkoministeriön näkemyksen mukaan yleisesti kannatettavia ulko- ja turvallisuuspolitiikan näkökulmasta; asian säätely lailla on tarpeellista. Suomen on hyvä tehostaa kykyjään tunnistaa uusien teknologioiden suomia mahdollisuuksia epätoivottavaan toimintaan ja vaikuttamiseen maassamme ja vahvistettava sen vaatimia suorituskykyjä.

Ulkoministeriö toteaa, ettei esityksessä mainita Puolustusvoimien velvollisuutta ottaa huomioon Ahvenanmaan demilitarisoitua ja neutralisoitua asemaa. Vaikka esitys sinänsä ei ole Ahvenanmaa-sopimuksen (SopS 1/1922) kanssa ristiriidassa, Ahvenanmaa-sopimuksen rajoitteista olisi hyvä sisällyttää toteamus puolustusvaliokunnan lausuntoon.

Ehdotetun 15 a §:n 2 momentin nojalla Puolustusvoimilla olisi oikeus puuttua lennokin tai miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun myös erikseen 1 momentissa määriteltyjen alueiden ulkopuolella. Lausunnossaan ulkoministeriö ehdotti 15 a §:n 2 momentin perusteluja avattavaksi laajemmin erityisesti suhteessa YK:n merioikeusyleissopimukseen. Ehdotusta on täydennetty tältä osin. Ulkoministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että 15 a §:n 2 momentin säännöksen soveltamisalaan kuuluu merialueita (aava meri, rantavaltion talousvyöhyke), joilla YK:n merioikeusyleissopimuksen mukaisesti sovelletaan merenkulun vapautta ja ylilentovapautta. Ulkoministeriö korostaakin tapauskohtaisen arvioinnin ja erityisesti lennokin muodostaman uhan arvioinnin merkitystä ennen toimivaltuuden käyttöä. Sama koskee tilanteita (aluemerellä), joissa sovelletaan YK:n merioikeusyleissopimuksen 17–26 artiklassa säänneltyä viattoman kauttakulun oikeutta. On syytä huomioida, että kansainvälisessä käytännössä lievemmät toimet (mm. yhteyden saaminen lennokkiin, poistumispyynnöt, äänimerkit, varoitukset, varoituslaukaukset

Postiosoite
PL 176
00023 VALTIONEUVOSTO

Laivastokatu 22

Vaihde
+358-(0)295-350 000

Telefax
+358-(0)9-629 840

jne.) tavanomaisesti edeltävät voimakkaampia toimia (mm. haltuunotto, inkapasitaatio) tilanteissa, joissa lennokki liikkuu sota-aluksen yläpuolisessa ilmatilassa.

Ulkoministeriö kiinnitti lausunnossaan myös puolustusministeriön huomiota esityksessä kategorisesti todettuun ”*Euroopan unionin oikeudella ei voida säätää kansalliseen turvallisuuteen ja maanpuolustukseen liittyvistä seikoista*”. Vaikka unionin perussopimuksissa ei ole nimenomaista oikeusperustaa kansalliselle turvallisuudelle, ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että unionilla olisi lainsäädäntöä, joka voisi liittyä tai joilla voisi olla vaikutusta kansalliseen turvallisuuteen.

Ulkoministeriö on lausunnossaan kiinnittänyt myös huomiota perus- ja ihmisoikeuksiin liittyviin velvoitteisiin ja pitää edelleen tärkeänä, että esitystä tarkastellaan myös tässä valossa.

Liitteet -

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Oikeuspalvelu
OIK-20 Jasmine Sommardal

Asiasanat	AHVENANMAA, IHMISOIKEUSSOPIMUKSET, LAINSÄÄDÄNTÖ, LENTOLIIKENNE, MERI-OIKEUS
Hoitaa	**OIK-20**
Hoitaa UE	
Koordinoi	
Tiedoksi	OIK-01; OIK-10; OIK-40; POL-01; POL-10

Laatija jakanut